

John Stuart Mill.
“Sobre la llibertat”. Esquema conceptual.

Concepte de LLIBERTAT	Es refereix a la llibertat social i política.	No pas al problema del lliure albir
	(Límits del poder de la societat sobre l'individu)	Controvèrsia entre voluntat general-voluntat particular (objecte del pensament polític modern)
	Defensa dels drets de l'individu enfront d'una llibertat general institucionalitzada en poder de la majoria	Cal un principi legitimador: el principi d'individualitat
FELICITAT	Cal clarificar el principi d'utilitat:	JSM: se separa de l'utilitarisme clàssic
	Felicitat = plaer i absència de dolor	JSM: No qualsevol plaer. Hi ha jerarquia de plaers: alguns tipus de plaers són més desitjables i valuosos que d'altres
Felicitat d'un ser humà	Cal un sentit de dignitat (relacionat amb les facultats més elevades)	“És millor ser un ser humà insatisfet que un porc satisfet”
Feliç =	No significa estar satisfet o estar content	
	El concepte de felicitat depèn de la concepció de l'ésser humà que es tingui	
	Calen unes condicions necessàries: Educació, cultura intel·lectual, situació social (que s'aconsegueix gràcies a l'educació. Mitjançant l'educació s'aconsegueix que la felicitat sigui un fi col·lectiu)	
Com s'assoleix la compatibilitat entre interessos individuals i interessos col·lectius?		
	El problema de la felicitat es converteix en el problema de la llibertat... i entremig el problema de l'educació que els uneix	
EDUCACIÓ	(Tema central de la Il·lustració): Entesa com a formació, com a possibilitat de millorar les característiques de la naturalesa humana	(L'espècie “natural” es converteix en “espècie moral”): idees de progrés científic, cultural, social i polític
	JSM considera que la “desafortunada educació” del seu temps és un seriós obstacle perquè la majoria aconsegueixi la felicitat. OBSTACLE: No seguir les idees il·lustrades (hi ha massa lligam al costum, a la tradició)	
	Aturar el progrés significa limitar o mermar les possibilitats de la felicitat social i individual	La felicitat esdevé una qüestió social en tots els sentits, però tampoc pot separar-se de la llibertat individual
Per què cal promoure la felicitat general? Per què cal ser moral? Per què estic obligat a fer-ho?		Els sentiments morals, tot i no ser innats sinó adquirits, es converteixen en quelcom propi. Per exemple, el sentiment d'associació es reforça cada cop més.
	El sentiment de sociabilitat és condició necessària de l'actuació moral = (felicitat)	
Mill uneix la recerca de la felicitat individual a la de la felicitat social		Pressupòsits: -Les relacions humanes no serien possibles si no es tinguessin en compte els interessos de tots (societat entre iguals) -Tendència a considerar els interessos dels altres com a propis
Relació entre felicitat per al major nombre i la justícia com a obligació, com a deure moral		-Actuem per deure? -Actuem perquè desitgem la felicitat?
IGUALTAT	Mill: El principi d'utilitat implica la igualtat de drets, la idea de justícia	

INDIVIDUALITAT: El principi d'individualitat		Tret que el separa de l'utilitarisme clàssic
	-Baluart contra la tradició. -Contra els possibles abusos que el nou dret de les majories pugui implicar. -La individualitat és un dels elements del benestar (arribar a ser un mateix) -Una societat que no permeti o no faci possible "el desenvolupament elevat i harmoniós de les capacitats de cadascú" no mereix el nom de moderna i marcaria també un seriós límit al progrés social (peculiaritat, originalitat, elecció = no seguir el costum)	
La individualitat (i no ja la felicitat) n'és el fi: mentre que la llibertat serà el medi (condició de possibilitat) perquè es desenvolupi la individualitat.		Això vol dir que també sigui la llibertat, i no la utilitat, el principi que governi les relacions individu-societat.
LLIBERTAT: Serà la qüestió vital de l'avenir.		
	-Al·legat en favor de la dissidència davant la "tirania de la majoria"	La tirania de la societat és molt més subtil que la del poder polític ("encadena l'ànima")
	-La lluita per la llibertat respecte de la tirania política, substitueix la lluita contra el despotisme polític	- Recerca d'un límit a la intervenció de l'opinió col·lectiva.
La "independència individual" (un dels ideals de la modernitat): L'individu només tindrà responsabilitats davant la societat en aquella part de la seva conducta que es refereix als altres.		Llibertat = autonomia -Llibertat negativa = no interferència dels altres. -Llibertat positiva: desig de governar-se a si mateix.
Requisits per a l'exercici de la llibertat, entesa com AUTONOMIA	-Pertànyer a una societat desenvolupada (Tenir plena maduresa dels seus actes)	Etnocentrisme de Mill?
	Mill accepta la interferència en altres societats que no tinguin el nostre grau de desenvolupament (comunicació lliure, lliure discussió...)	Paternalisme? Colonialisme de Mill?
	Advertiment de Mill: Que la lluita contra el despotisme del costum no ens porti al despotisme d'un suposat progrés	
Distinció entre societat i l'individu	Caldrà reconèixer: -Llibertat de consciència, de pensament i expressió. -Llibertat de gustos, autonomia per elegir i planificar els nostres fins. -Llibertat d'associació.	

Utilitarisme. Introducció històrica.

2 Tipus de Morals	- Deontològiques	Les accions són bones o dolentes en si mateixes
	- Teleològiques (conseqüencialistes): (UTILITARISME): “La màxima felicitat per al major nombre” (Doctrina més discutida dins el món anglosaxó)	Les accions han de ser avaluades únicament en funció dels resultats
PRECURSORS DE L'UTILITARISME		
Utilitarisme antic	-anàlisi de l'eudaimonia Aristòtil en el pla polític. Allò just = l'útil comú = maximitzar les virtuts.	
	-“Protàgoras”, de Plató. Sòcrates identifica la ciència del bé i del mal amb una aritmètica de les coses agradables i desagradables	
	- <u>Epicureisme</u> : Considera el plaer com l'únic bé i el dolor com l'únic mal = assegurar al savi la tranquil·litat	
L'utilitarisme abans de Bentham		
	Procedeix del moviment de laïcització que es produeix en l'Escola moderna del dret natural	No hi ha fins sobrenaturals per a l'individu -Norma suprema: el deure de ser feliç
Hedonisme teològic	Segle XVIII. Obligació moral: La necessitat de fer o d'ometre una acció amb l'objectiu de ser feliç Atès que Déu vol la felicitat de la humanitat, la seva voluntat pot ser la regla d'una activitat humana tan sols motivada per la “felicitat privada”. -Implica que siguin respectades les regles que en general produeixen el bé comú.	
UTILITARISME CLÀSSIC (Segle XIX)		
	Lligat a la corrent reformista anglesa i europea	
Bentham	1. Principi d'utilitat: aprova o desaprova tota acció que augmenti o disminueixi la felicitat de la part l'interès de la qual està en joc 2. La idea d'una mesura científica de la felicitat individual i, per addició, de la felicitat col·lectiva, a partir dels plaers i els dolors particulars.	
J. S. Mill	Desenvoluparà els diferents aspectes socialment innovadors de l'utilitarisme: el dret a vot, fins i tot per a les dones, el dret a l'educació, a la vida privada, etc.	
MILL VERSUS BENTHAM	-Determinats tipus de plaers són més desitjables (més valor que altres) -Mill reconeixia la diferència qualitativa dels plaers	
	-Utilitarisme i dignitat humana: Per assolir la felicitat és imprescindible que hi hagi: a. Autodesenvolupament: “capacitat de créixer, capacitat de conèixer i de modificar les nostres opinions. b. Individualitat: Si hi ha molta pressió de la societat (classe mitjana) sobre els individus (coacció) no hi pot haver llibertat. -Altruisme. -Com a mínim cal exigir que de cap acció que ens afavoreixi com a individus, no en surti un dany per a la resta dels humans. -La individualitat que Mill propugna ha de tenir el seu contrapès en lleialtat a la norma com a regla de joc acceptada per tots -Felicitat: Gaudi solidari: Cap individu no és una illa. Només es pot arribar a ser plenament feliç quan es viu voltat de gent que també n'és.	
	-Utilitarisme de l'acte -Utilitarisme de la regla	- Intent d'universalitzar criteris (imperatiu categòric kantian?)
Utilitarisme i liberalisme	Liberalisme antiestatalista Liberalisme garantista	Mill no fou estrictament un liberal, sinó un radical demòcrata.
	- Sistemes de cooperatives La col·lectivitat només ha de ser rebutjada quan fa posar aturadors a la lliure iniciativa i a la creació de diversitat.	
Privacitat	Intimitat: Amo de si mateix: Aspecte creador, dret a la diferència	

L'utilitarisme de John Stuart Mill

CONTEXT HISTÒRIC	Dos sistemes filosòfics: La llibertat de l'individu no queda ben parada.	-Hegel - Comte
TRADICIÓ EMPIRISTA	1ª FASE: Locke, Berkeley, Hume 2ª FASE: Bentham, James Mill, J.S. Mill	Continuïtat
-Continuïtat	-Utilitat com a principi d'on deriven els valors morals. -Rebuig del coneixement a priori	-Reducir el tot a les parts (com fa Hume a la ment): Associacionisme psicològic
-Diferències	-Objectius empirisme clàssic: Nucli de la seva reflexió: el coneixement. -Objectiu utilitaristes: Accent en la reforma social i política mitjançant canvis en la legislació i les institucions, sota la guia del principi utilitarista de "la major felicitat possible per al major nombre possible" (Hutcheson, 1726). - Filosofia: Contra l'escepticisme	
Lògica:	Partidari de la inducció. Fins i tot la lògica i la matemàtica són a posteriori i es fonamenta en últim terme en l'experiència.	Crítica: Nega que la hipòtesi tingui valor constitutiu de coneixement. -Renuncia a la necessitat natural (només hi ha necessitat psicològica)
Epistemologia:	No hi ha coneixement que no sorgeixi de l'experiència.	
Economia i Política:	La llibertat econòmica s'ha de complementar amb la llibertat política	Influència de la seva muller, Harriet?? -La propietat se subordina a una funció social. -El mercat no pot proveir tot el bé de què és capaç la industrialització
La llibertat OBJECTIU:	-Contrarestar la tendència lliberticida dels governs i opinió pública	i també de reformadors com Comte (despotisme positivista)
	-Hi ha una àrea de la conducta humana que ha de quedar al marge de tota intromissió pública	Mill: Llibertari, individualista.
	-Perill d'uniformització de la societat moderna (a causa de la democràcia). Disminució progressiva de personalitats emprenedores, atrevides i originals.	
	-Imposició d'un model de felicitat merament passiu, amb la complicitat de la moralitat cristiana	La llibertat rebutja igualment el paternalisme i la facultat d'intervenir-hi pel "propi bé", sigui mitjançant la llei o l'opinió pública.
	Límit: Excepció: Intervenció només en cas d'autoprotecció	
Filosofia política	Influència: Tocqueville i la "tirania de la majoria"	La felicitat no és el que més compta quan avaluem un règim polític.
	No solament la felicitat individual sinó la del major nombre.	Mill no solament contempla la quantitat de plaer, sinó la seva qualitat (Diferència amb Bentham)
	El que és just fixa els límits; el que és bo mostra la meta	